

Nr 125.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i grunderna för försäljning av kronoegendomar; given Stockholms slott den 14 februari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 februari 1941.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp:

Bestämmelserna rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom under domänstyrelsens förvaltning finnas upptagna i kungörelsen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Olika föreskrifter gälla i fråga om försäljning efter hembud och försäljning utan hembud. Skall till jordbruk utarrenderad egendom, för vilken årliga arrendeavgiften icke överstiger 2,000 kronor, försäljas och har egendomen innehafts av arrendatorn eller av hans eller hans hustrus släkt före honom under en tid av tio år i följd, skall egendomen i regel hembjudas honom. Detsam-

ma skall äga motsvarande tillämpning i fråga om torp eller jordbrukslägenhet. Hembud skall i regel ske mot det saluvärde som bestämts vid förutgången värdering. I fråga om bostadslägenheter gälla restriktivare hembudsregler. Hembud skall enligt 10 § i nämnda förordning äga rum där bostadslägenhet, som skall försälas, är bebyggd med nyttjanderättshavaren tillhörigt, för stadigvarande bruk avsett boningshus, vilket lämnar nöjaktig bostad för honom och hans familj. Försäljning utan hembud bör företrädesvis ske för egna hemsändamål. Härvid skall egnahemslägenheten utbjudas till salu under hand mot en köpeskilling, som ej understiger det åsatta saluvärdet. Därest antagligt anbud ej erhålles, må lägenheten utbjudas å offentlig auktion. Vid utbud under hand skall gälla, bland annat, att till köpare av jordbrukslägenhet ej må antagas annan än mindre bemedlad som äger förutsättningar för drivande av ett mindre jordbruk. Till köpare av bostadslägenhet må, för såvitt icke Kungl. Maj:t med hänsyn till särskilda omständigheter finner undantag höra göras, ej heller antagas annan än den som är mindre bemedlad. Därest två eller flera anbud inkomma, skall företrädet mellan anbudsgivarna avgöras efter omprövning av deras allmänna lämplighet, och därest de äro lika lämpliga med hänsyn till deras behov att erhålla upplåtelse av lägenheten. I sista hand må företräde avgöras genom lottning. Då fråga icke är om egnahemsfastighet, skall fastighet, som skall försälas, utbjudas under hand eller å auktion. Inkomma vid underhandsförsäljning flera anbud, skall det högsta antagas. Vid utbud under hand eller å auktion skall enligt tillämpningsföreskrifterna i kungörelsen nr 179/1929 såvitt ej annorlunda förordnats länsstyrelsen skyndsamt låta i en eller flera tidningar införa kungörelse om upplåtelsen.

I detta sammanhang torde jag få erinra därom, att 1932 års riksdag (prop. nr 87; r. skr. nr 76) bemyndigat Kungl. Maj:t att i avseende å försäljning från kronoegendom av lägenhet eller jordområde med ett saluvärde av högst 3,000 kronor, efter prövning i vart fall och där skäl därtill äro, förordna om försäljning med hembud, oaktat de i 1929 års förordning angivna förutsättningarna för sådant försäljningssätt ej äro för handen.

I nu förevarande förordning stadgas vidare, att om föreskriven ränte- och kapitalavbetalning icke ordentligt fullgöres, vad av köpeskillingen återstår oguldet jämte ränta skall, där kronan det påfordrar, genast vara förfallet till betalning. Några föreskrifter om dröjsmålsränta finnas icke upptagna i förordningen.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 19 juli 1940 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen sådan ändring i 1929 års förordning att, därest föreskriven amortering ej gäldas inom bestämd tid, dröjsmålsränta skall, vare sig anstånd beviljas eller ej, erläggas å förfallet kapitalbelopp från förfalldagen till dess betalning sker enligt de grunder, som äro eller kunna varda i särskild ordning bestämda beträffande ränta å förfallet, icke i behörig tid inbetalt belopp från statens utlåningsfonder. Såsom motivering har styrelsen anfört i huvudsak följande.

I 1929 års förordning finnas ej några bestämmelser om dröjsmålsränta, liksom ej heller i kungörelsen samma dag med tillämpningsföreskrifter till förordningen. Enda påföljden av att föreskrivna ränte- och kapitalavbetalningar icke ordentligt fullgöras är att vad av köpeskillingen återstår oguldet jämte ränta skall, där kronan det påfordrar, genast vara till betalning förfallet. I lagen den 27 mars 1936 (nr 81) om skuldebrev, 6 §, stadgas att om i skuldebrev ränta är utfäst, skall den, där betalningstiden försittes, utgå efter enahanda grund som före förfallodagen. Begär köparen anstånd med köpeskillings och räntas betalande, möter emellertid givetvis ej hinder att såsom villkor föreskriva, att högre ränta å kapitalbeloppet skall gäldas. Den, som i vederbörlig ordning begär anstånd, bör dock icke komma i sämre ställning än den som utan vidare underlåter att på utsatt dag erlägga förfallna belopp. För undvikande av detta har styrelsen, därest styrelsen bemyndigas att bevilja anstånd med erläggande av köpeskillning och ränta, för avsikt att hos länsstyrelserna anhålla, att dessa måtte förelägga försumliga betalare att inom kortare av länsstyrelsen bestämd tid förslagsvis fjorton dagar antingen erlägga förfallna belopp, eller, om de ej förmå detta, till domänstyrelsen ingiva ansökan om anstånd med erläggande av dessa belopp, allt vid äventyr att hela köpeskillingen kommer att omedelbart uttagas av köparen. Styrelsen får likväl ifrågasätta huruvida ej för framtida försäljningar en bestämmelse om dröjsmålsränta bör intagas i försäljningsförordningen i likhet med vad är gällande beträffande statens utlåningsfonder.

Dröjsmålsräntan bör utgå å kapitalbelopp, för vilket anstånd beviljas, efter samma grunder, som tillämpas med avseende å lån från de statliga utlåningsfonderna. Då dröjsmålsräntans storlek sålunda blir beroende av de bestämmelser, som härutinnan utfärdas rörande sagda utlåningsfonder, synes bemyndigandet om beviljande av anstånd kunna lämnas tills vidare.

Statskontoret har i remissyttrande den 13 augusti 1940 biträtt domänstyrelsens hemställan.

Det av domänstyrelsen framförda, av statskontoret biträdda förslaget om införande i 1929 års förordning av en bestämmelse att dröjsmålsränta i vissa fall skall utgå synes böra vinna bifall. Stadgande därom torde böra upptagas i en ny paragraf, betecknad 22 a §, i förordningen. *Departements-
chefen.*

Efter att ha samrått med domänstyrelsen anhåller jag att i detta sammanhang få upptaga jämväl ett annat spörsmål om ändring i gällande grunder för försäljning av kronojord. Såsom av det förut anförda framgår må försäljning av bostadslägenhet med hembud endast äga rum i två fall, nämligen dels enligt 1929 års försäljningsförordning till enskild nyttjanderättshavare, då lägenheten, som skall försäljas, är bebyggd med honom tillhörigt, för stadigvarande bruk avsett boningshus, vilket lämnar nöjaktig bostad åt honom och hans familj, dels ock enligt 1932 års bemyndigande, då lägenheten har ett saluvärde, som icke överstiger 3,000 kronor. Bestämmelserna i 1929 års förordning ansluta sig i viss mån till de nu gällande bestämmelserna i lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område och lagen den 4 januari 1927 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt. Vid flera tillfällen under senare år ha förelegat fall, då domänstyrelsen till nyttjanderättshavare önskat sälja bostadslägenhet,

å vilken kronan ägt husen. Enligt bestämmelserna kan detta icke ske, då lägenheten har högre värde än 3,000 kronor, utan att egendomen utbjudes under hand, vilket medför att nyttjanderättshavaren måste konkurrera med andra om köpet. Ej sällan tala starka skäl för att i dylika fall hembud får ske till nyttjanderättshavaren. En utvidgning av det år 1932 av riksdagen lämnade bemyndigandet torde därför böra ske sålunda, att Kungl. Maj:t medges rätt att vid försäljning från kronoegendom av bostadslägenhet efter prövning i varje särskilt fall förordna om försäljning med hembud, oaktat saluvärdet överstiger 3,000 kronor och de i 10 § i 1929 års förordning angivna förutsättningarna för sådan försäljning ej äro för handen. Jag vill härvid framhålla, att köpeskillingarna för ifrågavarande lägenheter sällan med något mera avsevärt belopp överstiga 3,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna den ändring i gällande grunder för försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., som framgår av det såsom bilaga till detta protokoll fogade förslag till viss ändring i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176),

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att vid försäljning från kronoegendom av bostadslägenhet efter prövning i varje särskilt fall förordna om försäljning med hembud, oaktat saluvärdet överstiger 3,000 kronor och de i 10 § nyssnämnda förordning angivna förutsättningarna för sådant försäljningsätt ej äro för handen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustav T. Roupe.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

Förordning om viss ändring i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

Härigenom förordnas, att i förordningen den 6 juni 1929 angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skall införas en ny paragraf, betecknad 22 a §, av följande lydelse:

22 a §.

Inbetalas icke inom behörig tid förfallet belopp av köpeskillingen, skall köparen vara skyldig att å det förfallna beloppet erlægga dröjsmålsränta enligt de grunder, som kunna varda i särskild ordning bestämda.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1941; skolande förordningen dock icke ha avseende å försäljningar, vilka ägt rum före nämnda dag.